6r ed-Dürrü't-Mensur (Suyûtî'nin eseri)

٢٩١-٢٩٠ = مع الكتيبة العربية

OU
UTB.M

gönüldü.

KUR'ĀN. - Commentaries
al-SUYŪṬĪ (Jalāl al-Dīn 'Abd al-Raḥmān ibn Abī Bakr).

14507. d. 30 ed-Dürrü'l-mansur Süyuti

الدر المنثور في التفسير بالمأثور

al-Durr al-manthūr fi'l-tafsīr bi 'l-ma'thūr. [An abridgement, by Suyūṭī of his Koranic commentary Tarjumān al-Kur'ān. With (on margin) the text of the Kur'ān and the commentary of Ibn 'Abbās, Tanwīr al-miḳbās.]
6 pts.

18 NISAN 2000
MADDE
SONRA

ed-Dürrü'l-Mensûr,

Nebhani, Ithaccetullah, 324

gönüldü.

297.44
NEB.H

22 HAZIRAN 1995

3707. ʿAmrawī, ʿUmar Ibn-Ġarāma al-: Fihris aḥādīṯ ad-Durr al-manṯūr fī tafsīr bi'l-maʾṯūr li-Galāl-ad-Dīn as-Suyūṭī / istaḫrağahū wa-rattabahū ʿUmar Ibn-Ġarāma al-ʿAmrawī. - Ṭabʿa 1. - Ar-Riyāḍ : Dār ʿAlam al-Kutub li'n-Našr wa't-Tauzīʿ, 1988 = 1408 h. - 518 S.
Inhalt: Register zu as-Suyūṭīs (1445 - 1505) »Ad-Durr al-manṯūr fī tafsīr bi'l-maʾṯūr«, e. Ḥadīṯ-sammlg. u. Auszug aus az-Zarkašīs (1344 - 1392) »Taḏkira«. - In arab. Schrift, arab.
28 A 18530

060018 FAHRESAD ER-RAZI = 040692 ed-DÜRRÜ'L-MENSUR (Suyûti) = 060378 HALEBİ KÜTÜPH.

ed.DÜRRÜ'L-MENSÛR

86-967964

Ramaḍān, Ibrāhīm.
[Arabic]
(Hādhā kitāb al-durr al-manthūr fī al-ẓill wa-al-manẓūr)
هذا كتاب الدر المنثور في الظل والمنظور / [ألفه بالفرنسية ابراهيم رمضان] ؛ ابرزه من الفرنساوية وأفرغه في أبدع القوالب العربية صالح مجدي .
: s.n.], 1269 [1851 r 1852 i.e. 1852?]
[Cairo

141 p. ; 31 cm.
With: Atlas bughyat al-tullāb fī qaṭ' al-aḥjār wa-al-akhshāb / [rasm Amīn Sabbāgh ... et al.]. [Cairo : s.n., 1270? [1852 or 1853 i.e. 1853?]
Geometry--Textbook.
Pre-program imprint, acquired only for LC.

الدكتور عبدالوهاب ابراهيم ابو سليمان

كتابة البحث العلمي، ص 181، ١٩٨٣ [illegible]

اعتنى فيه مولفه بالروايه عن مفسري [illegible] فكثيراً ما يسرد الآيات المتناسبة في المعنى الواحد. كما لا يترك الروايات والأقوال بلا ترجيح أو تصحيح. ومما يمتاز به تفسير ابن كثير أنه ينبه إلى ما في التفسير المأثور من منكرات الإسرائيليات، ويحذر منها على وجه الإجمال تارة وعلى وجه التعيين، والبيان لبعض منكراتها تارة أخرى.

ولا يفوته أن يتعرض للمسائل الفقهية، وبسط النقاش حولها بذكر أقوال العلماء وأدلتهم عندما يشرح آية من آيات الأحكام، ولكنه مع هذا مقتصد مقلّ لا يسرف كما أسرف غيره من فقهاء المفسرين.

الجواهر الحسان في تفسير القرآن: تأليف أبي زيد عبد الرحمن بن محمد بن مخلوف الثعالبي الجزائري المالكي (ت ٨٧٦ هـ):

ضمنه ما اشتمل عليه تفسير ابن عطية، وأضاف إليه فوائد جمة من غيره من كتب الأئمة، وهو جامع لخلاصات مفيدة، وليس فيه ما في غيره من الحشو المخلّ والاستطراد الممل.

ed-DURRU L-MENSUR

الدر المنثور في التفسير بالمأثور: تأليف الحافظ جلال الدين أبي الفضل عبد الرحمن بن أبي بكر بن محمد السيوطي الشافعي (ت ٩١١ هـ):

اختصر تفسيره هذا من تفسيره ترجمان القرآن، فحذف الأسانيد، وعزا كل رواية إلى الكتاب الذي أخذها منه، وهو كتاب جامع لما يروى عن السلف في التفسير. وهذا الكتاب الوحيد الذي اقتصر على التفسير المأثور فلم يخلط الروايات التي نقلها بشيء من عمل الرأي كما فعل غيره.

Suyuti

DİA İrfan Tarandı
R. Kurtoğlu
Ans. Hey'e

Türkiye Diyanet Vakfı
Kütüphanesi
İslâm Ansiklopedisi

ed. Dîvân-ı Mansûr, S. 137-148

0 40692

Poşete

الحافظ جلال الدين السيوطى

إمام المجتهدين والمجددين فى عصره

تأليف
عبد الحفيظ فرغلى القرنى

Türkiye Diyanet Vakfı
İslâm Ansiklopedisi
Kütüphanesi

Kayıt No. :	15909
Tasnif No. :	922.973 SUY

الهيئة المصرية العامة للكتاب
١٩٩٠

ولا يغض من شأن الكتاب أن فيه بعض المعلومات المكررة مع بعض الكتب الأخرى التى ألفها ـ فان ذلك أمر طبيعي بالنسبة لعالم له أكثر من كتاب فى موضوع واحد أو موضوعات متقاربة · وهذا ما لاحظه الأستاذ محقق الكتاب حيث قال : ولابد أن أشير الى ظاهرة لا تخفى على من تمرس بمطالعة السيوطى رحمه الله تعالى ، تلك هى ظاهرة التكرار التى نتبين ملامحها من خلال كتب الامام السيوطى التى تنتمى الى علم واحد كالتفسير أو الحديث أو اللغة ، وقد كان أول ما تهيأ لى من اكتشاف ذلك فى أثناء تحقيقى مخطوطة التحبير فى علم التفسير للسيوطى ، فقد لاحظت أن فصولا من التحبير برمتها تكررت فى غير كتاب آخر من كتبه رحمه الله ·· وقد تنبهت حين راجعت · الاكليل أن مقدمتيه ليستا على غريبتين ، فلما رجعت الى الاتقان ومعترك الأقران وجـــدتهما ثمة يتمامهما مع زيادات طفيفة هناك ،فالمقدمتان بطولهما يشكلان فى معترك الأقران موضوع الوجه الأول من وجوه اعجاز القرآن فيه وهو الموضوع الخامس والستون فى كتاب الاتقان · فاذا عارضنا مادة الاكليل العلمية بعد ذلك على الدر المنثور ولباب النقول وتفسير الجلالين ـ والسيوطى مصنف شطره الأول ـتبين أن جل استنباطات الاكليل مكررة فى هذه الآثار ·

ولا أكتم القارىء أن هذه الظاهرة ربما عادت بكثير من الفائدة على محقق كتب السيوطى رحمه الله ـ بل ربما كانت سببا فى تذليل عقبات جسام تعترض عمله الشاق المضنى ، ولايتهيأ له من أسباب تذليلها أى مرجع سواها ·

وقد نبه السخاوى الى ظاهرة التكرار هذه ، وان كان فى سائر ما تحامل به عليه ـ دون ذلك ـ متأثرا بطبيعة علاقة التنافس بين الأقران واعتباراتها ـ

وقد اعتبر المحقق هذا الكتاب كتابا فذا أى فريدا فى نوعه ، وأنه بخدمة هذا الكتاب قدم للقراء عملا عظيما من أعمال السيوطى رضى الله عنه ·

أما السيوطى فقد ذيل كتابه بخاتمة حسنة عن أســـماء الله الحسنى التى من أحصاها دخل الجنة كما ورد بذلك حديث رواه ابن عباس وابن عمر رضى الله عنهما قالا : لله تسعة وتسعون اسما من أحصاها دخل الجنة ، وقد تتبع السيوطى هذه الأسماء من أى القرآن الكريم فذكرها مستعينا فى ذلك بما رواه أبو نعيم فى كتاب الصفات عن جعفر بن محمد الصادق ، وبما رواه هو عن الحافظ ابن حجر ·

وتحدث عن اسم الله الأعظم وعن الأقوال التى وردت بشأنه والآثار التى وردت فى فضله ·

ثم ذكر ما فى القرآن الكريم من أسماء للنبى ـصلى الله عليه وسلم ـ صريحة وأن جملتها سبعون اسما ـ ولعل فى ذكر هذه الأسماء فى القرآن الكريم تنبيها للعقول الى عظمة هذا النبى الكريم الذى أرسله لله رحمة للعالمين وجعله خاتما للأنبياء والمرسلين صلى الله عليه وآله وسلم ·

١ ـ كتاب الدر المنثور فى التفسير بالمأثور

قال ابن خلدون فى مقدمته : اعلم أن القرآن نزل بلغة العرب وعلى أساليب بلاغتهم ، فكانوا يفهمونه ويعلمون معانيه فى مفرداته وتراكيبه ، وكان ينزل جمـــلا جمـــلا وآيات آيات لبيان التوحيد والفروض الدينية بحسب الوقائع ،ومنها ما هو فى العقائد الايمانيه ومنها ماهو فى أحكام الجوارح ، ومنها ما يتقدم ومنها ما يتأخر ويكون ناسخا له ،وكان النبى ـ صلى الله عليه وسلم ـ يبين المجمل ويميز الناسخ من المنسوخ ويعرفه أصحابه فعرفوه وعرفوا سبب نزول الآيات ومقتضى الحال منها منقولا عنه(١٢) ··

(١٢) مقدمة ابن خلدون ص ٤٣٦ ·

ed-Dürrü'l-Mensur
040692
MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKÜMAN
03 Mart 2019

دست یافت، بر آنها دراعه‌ای از حریر سرخ یا زرد پوشاندند (مسعودی، ج ۸، ص ۱۹۸ـ۱۹۹؛ دربارهٔ پوشاندن دراعهٔ حریر به سران قرامطه یا دیگر شورشیان در دورهٔ عباسی ← قرطبی، ص ۱۲، ۳۷، ۵۶؛ متز[1]، ج ۲، ص ۴۱۱؛ دربارهٔ پوشاندن دراعه بر بابک خرّمدین و گرداندن او در شهر پس از دستگیری در زمان معتصم‌عباسی ← مسعودی، ج ۷، ص ۱۲۸؛ برای موردی مشابه در مورد عمرولیث صفاری در ۲۸۸ ← همان، ج ۸، ص ۲۰۰ـ۲۰۱).

در کتابهای تعبیر خواب، پوشیدن دراعه را به زن، یا نجات از غم و اندوه تعبیر کرده‌اند و برای کاتبان دلیل بر آن دانسته‌اند که به زودی به خدمت پادشاه درمی‌آید و از فقر نجات می‌یابد (ابن‌سیرین، ص ۱۶۸؛ نابلسی، ص ۱۹۲).

منابع: ابن‌بطوطه، *رحلة ابن‌بطوطه*، چاپ محمد عبدالمنعم‌عریان، بیروت ۱۴۰۷/ ۱۹۸۷؛ ابن‌حوقل؛ ابن‌زبیر، *کتاب الذخائر و التحف*، چاپ محمد حمیدالله، کویت ۱۹۵۹؛ ابن‌سیرین، *تفسیر الاحلام الکبیر*، بیروت ۱۴۰۹/ ۱۹۸۸؛ ابن‌عماد؛ ابن‌قُوطی، *الحوادث الجامعة و التجارب النافعة فی المائة السابعة*، بغداد ۱۳۵۱؛ ابن‌منظور؛ ابوالفرج اصفهانی؛ محمدبن محمد (علی) انوری، *دیوان*، چاپ محمدتقی مدرس‌رضوی، تهران ۱۳۶۴ ش؛ ابراهیم‌بن محمد بیهقی، *المحاسن و المساوی*، چاپ محمد ابوالفضل ابراهیم، قاهره [؟ ۱۹۶۱/۱۳۸۰]؛ محمدبن حسین بیهقی؛ مُحَسّن‌بن علی تنوخی، *نشوارالمحاضرة و اخبارالمذاکرة*، چاپ عبود شالجی، بیروت ۱۳۹۱ـ۱۳۹۳/ ۱۹۷۲ـ۱۹۷۳؛ یحیی جبّوری، *الملابس العربیة فی الشعر الجاهلی*، بیروت ۱۹۸۹؛ علی‌بن ناصر حسینی، *کتاب اخبارالدولة السلجوقیة*، چاپ محمد اقبال، بیروت ۱۹۸۴/۱۴۰۴؛ دهخدا؛ رجب عبدالجواد ابراهیم، *المعجم‌العربی لاسماءالملابس: فی ضوءالمعاجم و النصوص الموثّقة من الجاهلیة حتی العصر الحدیث*، قاهره ۱۴۲۳/ ۲۰۰۲؛ رفائیل نخله، *غرائب‌اللغة العربیة*، بیروت ۱۹۶۰؛ هلال‌بن مُحَسّن صابی، *رسوم‌دارالخلافة*، چاپ میخائیل‌عواد، بیروت ۱۹۸۶/۱۴۰۶؛ همو، *الوزراء، او تحفةالأمراء فی تاریخ الوزراء*، چاپ عبدالستار احمد فراج، [قاهره] ۱۹۵۸؛ صالح احمد علی، «الالبسة العربیة فی القرن الاول الهجری: دراسة اولیة»، *مجلة المجمع العلمی العراقی*، ج ۱۳ (۱۳۸۵/ ۱۹۶۶)؛ طبری، *تاریخ* (بیروت)؛ صلاح حسین عبیدی، *الملابس العربیة الاسلامیة فی العصر العباسی الثانی*، بغداد ۱۹۸۰؛ علی‌اصغر فقیهی، *آل‌بویه و اوضاع زمان ایشان با نموداری از زندگی مردم در آن عصر*، تهران ۱۳۵۷ ش؛ فهمی سعد، *العامة فی بغداد فی القرنین الثالث و الرابع للهجرة: دراسة فی التاریخ الاجتماعی*، بیروت ۱۴۱۳/۱۹۹۳؛ عریب‌بن سعد قرطبی، *صلة تاریخ طبری*، در *ذیول تاریخ‌الطبری*، چاپ محمد ابوالفضل ابراهیم، قاهره: دارالمعارف، [بی‌تا.]؛ قلقشندی؛ آدام متز، *تمدن اسلامی در قرن چهارم هجری، یا، رنسانس اسلامی*، ترجمهٔ علیرضا ذکاوتی قراگزلو، تهران ۱۳۶۴ ش؛ مسعودی، *مروج* (پاریس)؛ مسکویه؛ مقدسی؛ احمدبن محمد مَقّری، *نفح‌الطیب*، چاپ احسان عباس، بیروت ۱۹۶۸/۱۳۸۸؛ عبدالغنی‌بن اسماعیل نابلسی، *تعطیرالانام فی تعبیر المنام*، چاپ معروف زریق، بیروت ۱۹۹۱/۱۴۱۱؛ ولید محمود جادر، *الازیاء الشعبیّة فی العراق*، [بغداد ۱۹۷۹]؛ یعقوبی، *تاریخ*؛ Muhammad Manazir Ahsan, *Social life under the Abbasids*, London 1979; Reinhart Pieter Anne Dozy, *Dictionaire détaillé des noms des vêtements chez les Arabes*, Amsterdam 1845, repr. Beirut [n.d.]; *EI²*, s.v. "Marāsim.1: Under the caliphate and the Fāṭimids" (by P. Sanders); Yedida Kalfon Stillman, *Arab dress: a short history, from the dawn of Islam to modern times*, ed. Norman A. Stillman, Leiden 2000.

/ ابراهیم موسی‌پور و هادی منصوری‌مقدّم /

الدُرّالمنثور فی‌التفسیر بالمأثور، تفسیر روایی کل قرآن، تألیف جلال‌الدین سُیوطی*. نام کتاب به صورت مشابه *الدرالمنثور فی‌التفسیر المأثور* نیز ضبط شده (← شاذلی، ص ۱۷۵؛ حاجی‌خلیفه، ج ۱، ستون ۷۳۳؛ کحّاله، ج ۵، ص ۱۲۸) اما در اکثر گزارشها و چاپهای گوناگون، *الدرالمنثور فی‌التفسیر بالمأثور* آمده‌است (← سیوطی، ۱۴۲۱، صفحه عنوان؛ نیز ← بغدادی، ج ۱، ستون ۵۳۸؛ عبدالسلام محمد ابوالنیل، ص ۲۵۹). سیوطی در وجه تسمیهٔ کتاب توضیح خاصی نداده، هرچند بخش دوم نام کتاب ناظر به تفسیر روایی است و عبارت الدرالمنثور نیز پیش از سیوطی به عنوان نام کتاب سابقه داشته‌است (برای نمونه‌هایی از این دست ← بغدادی، ج ۱، ستون ۴۴۹ـ۴۵۰؛ آقابزرگ طهرانی، ج ۸، ص ۷۷).

سیوطی، در مقدمهٔ مختصر بر این کتاب (۱۴۲۱، ج ۱، ص ۵)، آن را خلاصهٔ کتاب دیگر خود، *ترجمان‌القرآن* معرفی کرده‌است. *ترجمان‌القرآن* که اکنون در دسترس نیست، بنابر توضیح سیوطی در *الاتقان* (ج ۴، ص ۲۲۲)، تفسیر مأثور مفصّلی مشتمل بر چندین هزار حدیث مرفوع و موقوف در چهار مجلد بوده‌است. گویا سیوطی براساس بازتاب انتشار *ترجمان‌القرآن* به این نتیجه رسید که با مختصر کردن سلسلهٔ راویان و حذف سندها، تفسیری ساده و کوتاه‌تر به خوانندگان عرضه کند (← سیوطی، ۱۴۲۱، همانجا). به این ترتیب، *الدرالمنثور* در دورهٔ کاری متأخر سیوطی، بعد از *تفسیرالجلالین** و تفسیر مفقود *ترجمان‌القرآن* و *الإتقان فی علوم‌القرآن**، در ۸۹۸ نگاشته شده‌است (← همو، ۱۳۱۴، ج ۶، مؤخرهٔ غمراوی، ص ۴۲۴؛ شاذلی، ص ۱۷۵، پانویس ۳). این تفسیر به لحاظ علمی از *تفسیرالجلالین* که سیوطی نیمی از آن را نگاشته، به دو جهت برتر است؛ نخست اینکه جامع‌تر است و دربارهٔ تمام آیه‌ها به طور کامل روایات موجود را جمع‌کرده و

1. Adam Mez

İSAM DN. 268563